

**Změňte svůj život.
Bud'te šťastní.
Vydělejte miliony.
Prožijte svůj sen.**

ZVOLTE SEBE!
JAMES ALTUCHER

ZVOLTE SEBE!

Změňte svůj život.

Budte šťastní.

Vydělejte miliony.

Prožijte svůj sen.

JAMES ALTUCHER

Zvolte sebe!

James Altucher

Z anglického originálu *Choose Yourself!* přeložil Jiří Špalek

Odpovědný redaktor Robert Kubánek

Návrh obálky Ondřej Klouček

Grafická úprava a sazba Art D, www.art-d.com

Vydalo nakladatelství Synergie Publishing SE

www.synergiepublishing.com

Elektronické formáty připravil KOSMAS, www.kosmas.cz

Vydání první

Copyright © 2013 by James Altucher

Translation Copyright © 2015 Synergie Publishing SE

Published by special arrangement with 2 Seas Literary Agency and Livia

Stoia Literary Agency

ISBN 978-80-7370-319-6 (váz.)

ISBN 978-80-7370-412-4 (e-kniha)

Zvolil jsem sebe!

OBSAH

Předmluva	9
1 Zvolil jsem sebe: úvod	11
2 Hospodářské dějiny éry volby sebe	17
3 Trvale dočasné	29
4 A potom se všichni dali do smíchu	37
5 Ovládá váš život jediná osoba?	45
6 Jak zvolit sebe	51
7 Jednoduchá denní praxe	61
8 Co když jsem v krizi?	69
9 Zvolte sebe, abyste žili	73
10 Jak nacházet cíl a účel ve svém životě	81
11 Jak se úplně ztratit a nebýt k nalezení	87
12 Prostě to udělejte	97
13 Ujasněme si toto: co bych měl udělat?	115
14 Vydělat miliardu nestojí moc	131
15 Jak se stát vynikajícím prodejcem, mistrem svého oboru	139
16 Jak se stát strojem na nápady	149
17 Deset nápadů, jak se pustit do práce	161
18 Nemějte názory	171
19 Jak uvolnit božský hormon	179
20 Sedm návyků vysoce efektivních průměrných lidí	187
21 Jak nebýt úplně pitomý	197
22 Poctivost vám pomůže k více penězům	205

23	Nikdy nejste příliš mladí na to, abyste zvolili sebe: devět lekcí od Alexe Daye.....	215
24	Podivný příběh sexy snímku	225
25	Co jsem se naučil od Supermana	231
26	Gándhí zvolil sebe a osvobodil celou zemi.....	237
27	Devět věcí, kterým jsem se naučil od Woodyho Allena.....	241
28	Poslední koncert Beatles.....	251
29	Co dělat, jste-li odmítnuti	255
30	Jak se vzpamatovat z nezdaru	263
31	Veźměte svět do svých rukou	267

PŘEDMLUVA

Začal jsem svou kariéru studiem informatiky jako hlavního oboru. Později jsem se nadchl pro improvizální komedii a různými cestami osudu jsem skončil jako výkonný ředitel Twitteru. Žijeme ve světě, kde se cesta dlážděná žlutými cihlami bohatě větví a můžeme po ní podniknout mnoho neuvěřitelných výprav.

Poznat, jak tyto výpravy skončí, je stále obtížnější.

Doby, kdy se velké korporace o nás postarají od začátku až do konce, jsou pryč. Je to ale vzrušující poznatek. Znamená, že si můžeme zvolit takový život, jaký sami chceme. Ten život si zvolíte tím, že už v tuto chvíli uděláte to nejlepší, čeho jste schopni. Hned teď. Tím, že už v tomto okamžiku prokážete svou smělost. Hned teď. Není nač čekat. Účelem Twitteru je už v tuto chvíli zprostředkovat konverzaci v rámci celého světa. Je to improvizace běhu planety; a správně – často je to komedie. A často v ní jde o lidi, kteří sami sebe znovu objevují a zapojují se celoživotně do nových konverzací na sociálních sítích.

Na Jamesovi a jeho knize se mi líbí toto: je vám zřejmé, že se ocitl na podobné houpačce. Zvolil si svou vlastní cestu k úspěchu, aniž věděl, kam ho dovede. A co se s ním později stane – doufejme, že neskončí ve škarpe. Kdo ví?

Klíčem je nabýt v tuto chvíli smělosti. Jak James říká hned na začátku knihy: „Změňte svůj život, zvolte sebe“, a vysvětluje, jak. Zvolte tedy sebe hned teď.

Když tohle uděláte, nejenže nedokážete předvídat, jaké to bude pro vás mít důsledky; často ani nepoznáte, že se už dostavily. Ale jedno je jisté: pokud odvážná rozhodnutí neuděláte sami, nikdo jiný je neudělá.

Nejsme omezeni na pouze jedinou cestu. Existují všechny cesty a každá z nich začíná právě v tomto okamžiku. Zvolili jste sebe pro tento okamžik? Dokážete být smělí? Potom všechny cesty povedou do téhož místa. Hned teď.

#chooseyourself

– Dick Costolo,
výkonný ředitel Twitteru

ZVOLIL JSEM SEBE: ÚVOD

Zemřu. Trh se zhroutil. Spadl internet. Na moje telefonáty nikdo neodpovídal. Neměl jsem žádné přátele. Dostanu srdeční záchvat, nebo jednoduše spáchám sebevraždu. Přál jsem si, aby mé děti měly hezký život. Napadlo mě, že mi zbývá jediné – sebevražda. Nezvládl jsem své výdaje. Vydělal jsem nějaké peníze, začal žít naplno a sklouzl jsem do stavu opilé rockové hvězdy. Potom už šlo všechno rychle z kopce, v období nejhorší situace hospodářství za snad posledních dvacet let můj bankovní účet spadl na nulu. Mluvím o roce 2002, ale mohl bych mluvit také o roce 2008: tehdy jsem přišel o střechu nad hlavou, o rodinu, o přátele, o peníze a o práci.

K nejhoršímu a nejbolestivějšímu pádu došlo v roce 1998, kdy se začala silně nafukovat internetová spekulativní bublina. Říkal jsem si, že jsem jeden z těch chytrých, chodily mi peníze. Pak jsem ale zkazil, co se dalo. Koupil jsem dům, který jsem si nemohl dovolit. Zvykl jsem si na nákladný život, jenže ten nemohl trvat dlouho. Stal se ze mě hazardní hráč, rozhazovačný člověk, který dával a půjčoval každému, koho znal. Státisíce dolarů. Potom miliony.

Založil jsem další firmu, vložil jsem do ní miliony. Měl jsem dojem, že si lásku musím kupovat. Jenže k tomu, abych si ji koupil, mi chybělo potřebné nesmírné množství peněz. Nikdo mě nechtěl mít rád. Skončilo to naprostým nezdarem.

Přišel jsem o dům i o všechny peníze. Ztratil jsem sebeúctu, ztratil jsem přátele. Neměl jsem nejmenší představu, co dál. Každý můj pokus zachránit potápějící se loď ztroskotal, stejně jako každý můj pokus dosáhnout úspěchu.

Měl jsem před očima své dcery a bylo mi do pláče při představě, že jsem jim zkazil život. Nebyl to jen můj osobní neúspěch nebo neúspěch v podnikání. Zklamal jsem i jako otec. Neměl jsem peníze ani na to, abych každý měsíc splácel hypotéku a zajistil jim střechu nad hlavou.

V podstatě jsem přestal existovat. Nezůstalo mi nic. Byl jsem na nule – vlastně ještě *hlouběji* než na nule, protože jsem měl dluhy. Dlužil jsem miliony.

Už před rokem 2002 jsem z bankomatu nedostal ani cent. Tehdy jsem si myslel, že vydat se ze všech peněz je to nejhorší, co se mi může stát. Že je to horší než smrt. Mýlil jsem se.

Na sklonku roku 2002 jsem hovořil s rodiči. Měl jsem zlost a propadl jsem depresi. Pohádali jsme se. Kvůli čemu – na tom teď už nezáleží.

Položil jsem sluchátko, ani jsem je nenechal domluvit.

Několik následujících měsíců se otec pokoušel nějak se se mnou dohodnout. Začínal jsem se vzpamatovávat. Psal jsem. Vystupoval jsem v televizi. Gratuloval mi. Poslední gratulace přišla asi šest měsíců poté, co jsem s ním naposled mluvil.

Jeho gratulaci jsem nechal bez odpovědi.

Za týden dostal mozkovou mrtvici. Nemohl mluvit, zemřel, aniž jsem s ním vůbec ztratil slovo.

Pořád jsem byl bez peněz, trpěl jsem hladem, propadal jsem pocitu zoufalství, žil jsem neustále v panickém strachu. Nikdo mi nepomohl. Nikdo mi neposkytl naději. Nikdo mi nenabídl možnost přesvědčit ho, že mám talent. Byl jsem si vědom, že se musím přičinit, abych to dokázal, jenže svět byl vzhůru nohama a já neměl sebemenší představu, jak to všechno napravit.

Co udělat, aby šlo všechno zase správnou cestou, abych nic nezkazil.

Ať jsem se snažil sebevíc, rok 2008 jako kdyby z oka vypadal roku 2002. Podařilo se mi dostat se zpátky na nohy. Založil jsem a potom prodal další firmu. Vydělal jsme spoustu peněz a potom je všechny nesmyslně, bezhlavě promrhal. K tomu všemu jsem se rozváděl, přicházel o další přátele, zkrachovaly další dvě mé firmy, obě najednou, a já neměl sebemenší ponětí, co udělat, abych se vyhrabal z jámy, kterou jsem sám sobě vykopal.

Tohle se mi nestalo jen jednou. Nebo dvakrát. Stalo se to mockrát. Během posledních dvaceti let zkrachovalo snad osmnáct z dvaceti firem, které jsem založil. Myslím, že jsem pětkrát či šestkrát změnil obor, ve kterém jsem pracoval – počínaje softwarem až po finančnictví. Napsal jsem deset knih, ztratil jsem hodně zaměstnání. Byl jsem jako zadupaný do země, zoufalý, měl jsem sebevražedné sklony, přepadaly mě stavy úzkosti a deprese. Pokaždé jsem se musel vzpamatovávat, znovu zvažovat své cíle a svou další pracovní kariéru. Většinou jsem si neuvědomoval, jaké kroky, dobré či špatné, znovu a znovu opakuji. Jakmile jsem v něčem uspěl, nevyhnutelně jsem se vrátil ke svým špatným návykům a následně promarnil vyhlídky na to, že se ke mně štěstí nebude obracet zády.

Rok 2002 však přece jen byl v něčem jiný. Svět se měnil. Začalo se obecně nedostávat peněz. Všichni dostávali výpověď z práce. Připadalo mi, že nadějně vyhlídky mizí stejně rychle jako peníze. Už jsem nebyl jediný, kdo se ocitá na dně. Ocital se tam celý svět, a východisko nikde.

Při úvahách o tom všem se mi dělalo zle. *Není žádné východisko. Není žádné východisko* – to jsem si neustále opakoval. Při pomyšlení na ta slova bych se snad odhodlal i zemřít. Ale

nedokázal jsem to. Měl jsem děti. Musel jsem se vzpamatovat. Prostě *musel*. Musel jsem se o sebe postarat. Postarat se o své děti. Musel jsem konečně přijít na to, jak se jednou provždy z té díry vyhrabat, jak se dostat zpátky na nohy a vydržet. Musel jsem celou svou osobností a nitrem usilovat o nalezení způsobu, jak se změnit v člověka, který nejenže má v životě úspěch, nýbrž kterému se *daří*.

A potom jako kdyby se mi v hlavě rozsvítilo. Když se změnilo už všechno. Když jsem si uvědomil, že to nikdo neudělá za mne. Jestli se mi má výborně dařit, jestli mám přežít, musím zvolit sebe, a to ve všech směrech. Byl nejvyšší čas, dál už to takhle nešlo.

Už si nemůžeme dovolit spoléhat jeden na druhého a opakovat stejné chyby, kterých jsme se dopustili v minulosti. Jako kdyby se zvedl příliv a s ním přišla i hluboká změna prostředí, ve kterém žijeme. V několika následujících kapitolách uvidíme, že střední vrstva jako kdyby se kamsi propadla, mizí pracovní místa a všechna průmyslová odvětví se transformují. Má-li se jednotlivec udržet, musí se transformovat i on.

Znamená to, že máte-li mít úspěch, musíte v každé vteřině volit sebe. Pro mě to znamenalo, že se musím podívat na svůj minulý život a (konečně) si připamatovat, co jsem dělal, když jsem se dostával zpátky na nohy, oprášil se... a potom to udělal znovu. Protože teď už není kam dál klesnout. Každé ráno jsem zaklepal na dřevo – doslova i přeneseně – a modlil jsem se, abych opět nepropadl svým špatným návykům. Zvolení sebe zcela změnilo způsob mého uvažování a myšlení.

Nyní se každý den probouzím s pocitem vděčnosti. Musím se tak probouzet. A musím počítat věci, kterých mám v životě hojnost. A počítám je *doslova*. Když to neudělám, začnou se ztrácet. Už dřív jsem se díval, jak mizí. Nechci, aby se to opakovalo.

Vyznavači některých kultur, například buddhismu, si *přejí*, aby věci, patřící do jejich života, mizely; omezují své potřeby a touhy. Abych dosáhl jakéhosi stavu osvícení, i já sám věřím v tento druh duchovna. Nemyslím, že toto duchovno a hojnost se navzájem vylučují. Jestliže člověk ubere například ze svých očekávání, jeho očekávání se snáz splní ve větší míře.

Navíc – a říkám to jen velmi nerad – musíte nejprve splatit své dluhy. Dluhy jsou drahé. A je stále těžší nalézt příležitosti k tomu, abyste je splatili. Znáť „*Tajemství*“, knihu Rhondy Byrne, je jedna věc – nebo vzpomeňte na všechny způsoby afirmace, o kterých jste četli, abyste do svého života vnesli pozitivní prvky; ale něco naprosto jiného je příležitosti skutečně pro sebe vytvářet.

Rozhodně je nenaleznete četbou knih. Jde o úsilí v každodenním životě, uplatňované v každém jeho okamžiku. Je to praxe, způsob, kdy se prolíná zdraví s nástroji používanými finančními experty a s makro-úrovňovým pochopením téhle zatracené ekonomické vichřice, do které jsme se nyní dostali.

Poslední čtyři roky jsem začal psát o této praxi a o svých krocích na cestě zpátky z hrobu. Přitom se můj život pozitivně změnil tolik, až se to podobá zázraku. Je to víc než zázrak, protože mě nikdy ani ve snu nenapadlo, že tohle je vůbec možné. Při různém podnikání a investování jsem vydělal miliony (a nepřišel jsem o ně, ani jsem je nepromrhal), potkal jsem svou životní lásku a oženil se s ní, dal jsem se dohromady, každý den se probouzím a dělám přesně to, co dělat chci. Nejenže jsem výsledky viděl na vlastní oči, viděl jsem je i očima bezpočtu svých čtenářů, kteří se úspěšně řídili zásadami, které jsem uplatňoval ve svém vlastním životě.

O tomhle píší v této knize. Zvolil jsem sebe. A vy zvolíte sebe také.

HOSPODÁŘSKÉ DĚJINY ÉRY VOLBY SEBE

Minulých pět tisíc let byli lidé do značné míry zotročováni několika málo vybranými vládci, kteří dobře pochopili, že násilí, náboženství, vzájemná komunikace, závazky a třídní boj společně slouží k ujařmování velkého společenství lidí.

Gutenbergův tiskařský lis znamenal první trhlinu ve zdech vězení, poskytl lidem možnost uprchnout ze samotek – napomohl šíření idejí na velké vzdálenosti a umožnil těmto idejím navzájem se spárovat. Výsledkem byla nejprve renesance, potom protestantská revoluce a nakonec množství vědeckých objevů a vynálezů, jež vyústily v průmyslovou revoluci.

Avšak éra Volby sebe má své kořeny ve druhé světové válce. Během ní se vzniklé situaci odhodlaně postavily ženy.

Ve druhé světové válce odešlo ze Spojených států 16 milionů mužů zabíjet lidi. V té době však někdo musel pracovat v továrnách a v kancelářích, aby země mohla žít dál. Tento úkol plnily ženy.

Když se mužové vrátili, ženy si zcela správně uvědomily, že už se nechtějí držet jen tak doma. Chtěly pracovat, být něco platné, vydělávat peníze. Vydělávání peněz jim působilo potěšení a navíc jim skýtalo nezávislost.

Během poválečné konjunktury se rodiny s jedním příjmem náhle změnily v rodiny s dvojitým příjmem.

Poprvé po zhruba třiceti letech měla Amerika peníze. Hromady peněz. A industrializace Ameriky se šířila do ostatního světa. Zanedlouho Spojené státy ovládly světovou ekonomiku. Globální konglomeráty vstávaly z popela, v němž firmy tonuly na pokraji bankrotu, firmy, které taktak že přežily Velkou hospodářskou krizi.

Poprvé za celá desetiletí se Američané nemuseli bát o práci. Pracovních míst byla spousta a právě tak byla spousta mužů a žen, kteří je obsazovali. Růst počtu rodin s dvojitým příjmem znamenal pro každou takovou rodinu víc peněz.

Co všichni ti lidé s těmi penězi dělali? Kupovali si takzvaný Americký sen. Sen, který zakladatelům Spojených států nikdy nepřipadl na mysl; od roku 1950 se však v naší kultuře zabydlel tak, že zpochybňovat jej bylo téměř stejně protiamerické, jako zpochybňovat moudrost americké ústavy.

Co vlastně byl Americký sen?

Začal domem a bílým laťkovým plotem. Lidé již nemuseli bydlet ve městech, v bytech, kde měli kolem sebe na všech stranách jiné lidi. V dobách, kdy naši prarodiče dospívali, většina lidí bydlela v činžácích. V nich byly společné šňůry na prádlo, všechny děti si hrály kolem vodního hydrantu na ulici přímo před domem, člověk slyšel, jak o tři dveře dál někdo zakašlal. Běžnou součástí života desítek milionů přistěhovalců byl smrad z kanalizace a neustálý boj se šťenicemi.

Totéž platí o mých rodičích. I vašich.

Nyní bylo všechno jinak. Lidé mohli žít na předměstích s širokými ulicemi, poblíž měli bazény a nákupní centra. Potom si koupili auto, kterým jezdili po čtyřproudých dálnicích do práce. Pak přišlo druhé auto, uplatnilo se při projížďkách v létě.

A potom – to kouzlo! Do tichých předměstských nocí přinášela zábavu televize. Pak barevná televize. *Kapitán Kirk a poručík Uhura se líbají v barvách!* A když člověku nějaké peníze ještě zbývaly, posílal děti na univerzity, které vyrůstaly po celé zemi, aby děti měly ještě lepší zaměstnání, aby vydělávaly ještě víc peněz a aby měly ještě větší domy.

Možná si myslíte, že frázovitý výraz „Americký sen“ používám proto, že jím lidé obecně označují a pojmenovávají mytologii bílého laťkového plotu.

Byl bych rád, kdyby tomu tak bylo.

Výraz „Americký sen“ má původ v reklamní kampani, kterou vyvinula společnost Fannie Mae, aby Američany přesvědčila, že opět oplývají penězi, a tak je přiměla, aby si začali brát hypotéky. Proč kupovat dům za tvrdě vydělané vlastní peníze, když k tomu mohu využít někoho jiného? Tohle snad byl ten vůbec nejlepší reklamní slogan. Připomínal vysavač, který všechny vtahoval do představy, které nakonec uvěří – že průmysl trhu s hypotékami, disponující 15 triliony dolarů, povede k všeobecnému blahobytu a štěstí pro každého. „Americký sen“ velmi rychle vytlačil z předměstí klid a mír a přinesl zoufale usilovnou snahu být neustále v čele.

Celý život nás ohlupovaly reklamní slogany a Vládci vesmíru, kteří je vytvořili. Netvrdím, že je to něco špatného, neobviňuji je. Nikdy jsem neobviňoval nikoho kromě sebe. Každou vteřinu mnou někdo manipuluje, k něčemu mě nutí a demoralizuje mě. Ale jen proto, že jsem to dovolil. Ti lidé jen dělají svou práci, přesto však jsou to manipulátoři. Nyní musíme přijít na to, jak rozlišit hloupé od moudrého a vybudovat si svůj vlastní život.

Existuje úsloví: „Poučený člověk usiluje o vyšší cíle. Ale moudrý člověk sestoupí níž. A potom sestupuje znovu.“

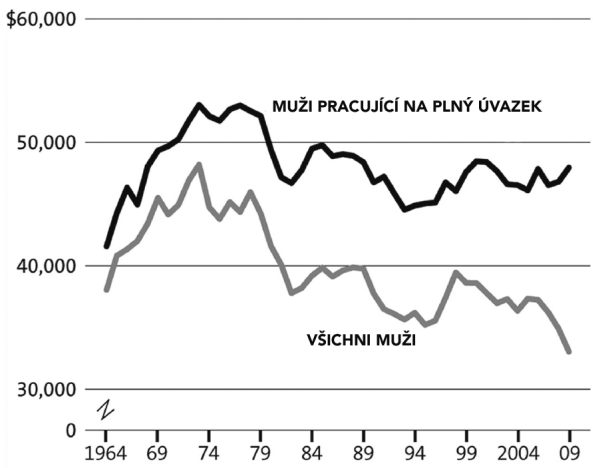
Všichni byli poučení. A chtěli dvě auta namísto jednoho. Větší dům. Každé dítě na univerzitě. Větší televizor. Jak bychom mohli tohle všechno stále platit? Dvojí příjem už nestačil!

Šedesátá léta rozvojem trhu s akciemi posílila soustrojí vyrábějící bohatství. A pak přišla „Velká společnost“. Nový reklamní slogan! Když se zasekl trh s akciemi, v sedmdesátých letech přišla masivní inflace, aby příjmy mohly dále růst. Do populární kultury pronikl v roce 1976 výraz „Nenechte se zahanbit před sousedem“; měl za účel vnutit představu, že se nemáme s ničím spokojit. Ať nahromadíme jakékoliv množství hmotných statků, vždy existuje rodina onoho tajemného, fiktivního souseda, který jich má víc. A tak *i my* potřebujeme víc.

V osmdesátých letech opět nastal rozkvět trhu s akciemi. A když klesl, došlo k rozmachu obchodu s vysoce riskantními dluhopisy emitovanými pod cenou. Ten měl napomoci k tomu, aby Američané oplývali penězi. Devadesátá léta přinesla „mírovou dividendu“ díky rozpadu sovětského bloku a díky rozmachu internetu. I když se zhroutila Asie, Alan Greenspan, prezident federální rezervové banky, to nevzdal a dál uměle sypal do systému peníze – nejen proto, aby kladl překážky účinkům možné „asijské nákazy“, ale rovněž z obavy, že celé to divadlo skončí, jestliže s příchodem Y2K nastane tma.

Divadlo muselo pokračovat! Navzdory tomu, že od roku 1970 průměrné výdělky mužů klesaly a že bude hůř. Nevěříte? Potom věřte údajům:

PRŮMĚRNÉ ROČNÍ VÝDĚLKY (2009 DOLARŮ)

POZN.: MUŽI VE VĚKU 25-64. UPRAVENO VZHEDEM K INFLACI PODLE INDEXU SPOTŘEBITELSKÝCH CEN PRO PRŮMĚRNÉHO OBČANA

PRAMEN: „PROBLÉM MUŽSKÝCH ZAMĚSTNANCŮ: DLOUHODOBÉ VÝHLEDOVÉ TRENDY ZAMĚSTNANOSTI.“

HAMILTON PROJECT, PROSINEC 2010

([HTTP://WWW.BROOKINGS.EDU/OPINIONS/2010/1203-JOBS-GREENSTONE-LOONEY.ASPX](http://www.brookings.edu/opinions/2010/1203-jobs-greenstone-looney.aspx))

Každý ekonom na světě se může pokusit tento graf různě vysvětlit, ale pokles byl nevyhnutelný z příčin, o kterých budu psát v této knize; patří mezi ně zvyšující se efektivnost, globalizace, technické inovace a skutečnost, že vaši šéfové vás prostě nemají rádi.

Je to pravda, nemají vás rádi. Vytvářeli jste další a další hodnoty. Oni vám platili stále méně. Takto ve své knize definují „pohrdání“.

A nejde tu jen o vašeho šéfa. I on se samozřejmě snaží přežít. Jde tu i o *jeho* šéfa. A potom o šéfa tohoto šéfa. A kdo stojí až na vrcholu? To se nikdy nedozvíme. Věřte mi, ani vy, ani já nikdy nebudeme vědět, kdo stojí na vrcholu. Neříkám to proto, abych působil spiklenecky. Je to prostě fakt.

Potom spadl internet. A Alan Greenspan namísto toho, aby pevně podepřel základy amerického hospodářství, držel nohu federální rezervové banky na plynovém pedálu a sešlápl jej až do podlahy, tiskl peníze, které proudily do systému výstavby bydlení. Ceny nemovitostí v mnoha oblastech země stouply na trojnásobek a vytvářely tak umělou prosperitu, což vyneslo bohatství Ameriky na vůbec nejvyšší úroveň.

Útraty spotřebitelů samozřejmě rostly souběžně s tím, a sice díky bankám. Ty lidem umožňovaly využívat reálnou cenu své nemovitosti ke zvýšení úvěru na jejich kreditních kartách. Dokážete si to představit? Každou dovolenou, kterou jste si vzali a zatížili jí svou kartu VISA, platily vratké zdi domu, jenž vaším dětem poskytoval v noci teplo domova. Dům, který se kolem vás rozpadal – stejně jako váš život –, jelikož jste si jej nemohli dovolit opravovat, protože „LIDI, NAŠE DOVOLENÁ – TO JE *TEPRVE* NĚCO!“

Dluh na kreditních kartách stoupl ze 700 miliard dolarů v roce 2005 na 2,5 TRILIONU dolarů v roce 2007. Za pouhé dva roky. Nyní všichni měli širokouhý televizor, nejmodernější zařízení kuchyně Viking, člun, dvě auta přijatelná z hlediska ochrany životního prostředí (čímž se měl zmírnit pocit viny za jejich žravost), a všichni dvakrát či třikrát týdně jedli v restauraci.

A když říkám „všichni“, ve skutečnosti tím myslím „já“. O „všech“ přece nic nevím; vím jen to, co se přihodilo mně. A vězel jsem v tom až po krk.

Poté, co jsem založil mnoho firem, vydělal miliony a přišel o ně, když jsem si myslel, že jednou jsem to snad „přece jen dokázal“, musel jsem se sám sebe ptát: Co vlastně je ono „TO“? A co jsem doopravdy „dokázal“? Nemohu na to vůbec ani myslet; když to udělám, začnou mě svrbět záda a škrábu se, jako kdyby mě zachvátil chorobný neklid nebo jako kdybych

trpěl schizofrenií. Je to něco jako akutní, spontánní porucha nervové funkce. Třesou se mi ruce, koktám, protože...

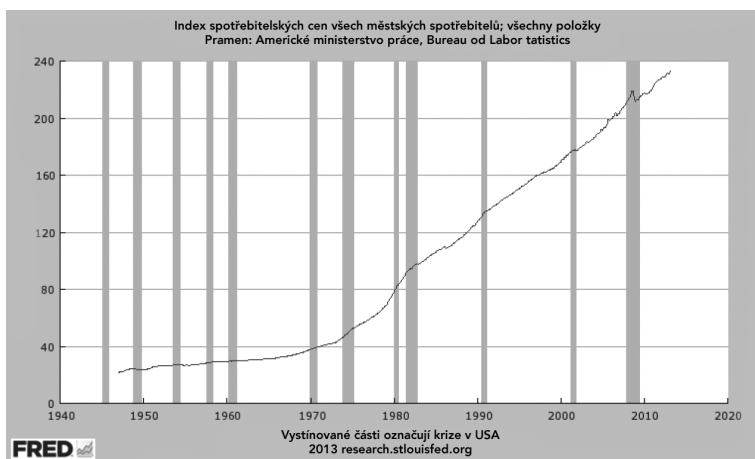
Chrrrr!

2008.

Jako kdyby se přihnala velká voda. Všichni byli náhle jako nazí! Všichni víme, co se stalo: všechno se zhroutilo. Během předchozího boomu (následovaného pádem) technické inovace, dosažené Amerikou, poněkud prospěly střední vrstvě. Ty časy však jsou pryč. Na obzoru už nejsou žádné další „boomy“, kterých bychom se mohli zachytit. Nejchytřejší vysokoškolští absolventi v Číně, Indii i jinde zůstávají ve své zemi. A ti, kdo přijdou studovat do Spojených států, se po promoci vracejí domů, místo aby se stěhovali do Silicon Valley, zakládali nové firmy a vytvářeli pracovní místa a bohatství. Firmy a lidé ve Spojených státech, kteří ve velkém rozsahu nabývají bohatství, investují za hranicemi – jdou tam, kde naleznou lacinější kapitál pro technický rozvoj.

Zbývala jediné vláda, a ta zvyšovala svůj dluh. Zachraňovala každou banku a začala bankám splácet úroky ze všech jejich aktiv; tak uměle ozdravovala celý finanční systém. Dovolu mi uvést k tomu některé další vyhlídky do budoucnosti.

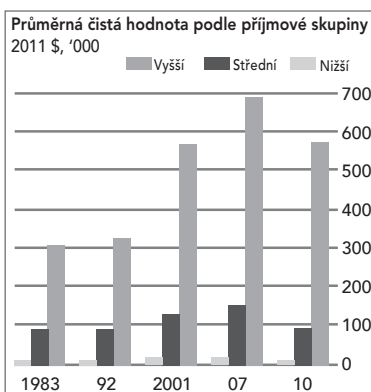
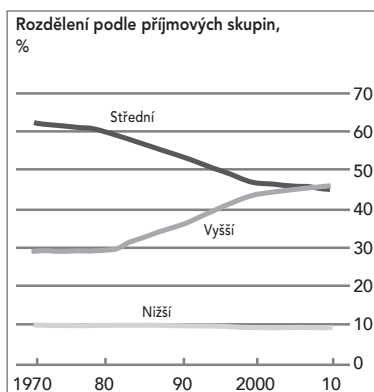
Ceny budou neustále stoupat. Příčina je prostá: deflace je hrozivější než inflace. V deflačním prostředí lidé přestávají nakupovat, protože si říkají: Proč bych měl něco kupovat dnes, když to zítra můžu koupit laciněji? Takže vláda bude vždycky zavádět politiku, která zvyšuje inflaci. To pak zase vyvolá tlak na průměrné příjmy a ty budou dál klesat. Pořád ještě mi nevěříte? Zde je důkaz:

Inflace od roku 1940, se svolením vaší místní federální rezervové banky

Všimněte si drobného poklesu v období mezi 2008/2009. Došlo k mírné deflaci. Jaký byl výsledek? Nejhorší hospodářská krize od roku 1929, dvojciferné číslo udávající počet nezaměstnaných, úpadek střední vrstvy, zatímco vyšší třída bohatla.

Příjmy amerických domácností

Pramen: Výzkumné středisko Pew Research Centre

KRÁTKÉ ODBOČENÍ OD TÉMATU

Vrtalo vám někdy hlavou, proč trh akcií prostě neustále neklesal dál? Proč vůbec od března 2009 až do chvíle, kdy toto píšu, dochází k výkyvům, když trh prožívá vůbec největší rozkvět?

Je to velmi prosté – a říkám to se vsí skromností: osobně jsem zachránil americký obchod s akciami.

Na začátku března 2009 jsem přešel na Wall Street, přesněji řečeno na roh ulic Broad a Wall, do budovy, kde předtím sídlila banka J. P. Morgana. Z učebnic dějepisu si můžete připamatovat, že budova se stala cílem prvního většího teroristického útoku ve Spojených státech. 1. září roku 1920 tam italští anarchisté nechali vybuchnout bombu; výbuch zabil osmatřicet lidí, raněných bylo 143 (dík, Wikipedie. Dík, WWW. Ted' mám až do konce života všechna čísla, která kdy budu potřebovat. Budovu – moje působiště; bombu; 38 mrtvých).

Po asi devětaosmdesáti letech, v té nejhorší možné době, se kdosi rozhodl budovu přestavět na činžák. Byla v něm bowlingová dráha, basketbalové hřiště, bazén, tělocvična. A ty byty se nedaly někomu jen tak darovat. Dům tak připomínal město duchů. Na Wall Streetu nechtěl NIKDO bydlet. Neexistovala skupina lidí tak zdeprimovaných jako ti, kdo každý den přicházeli pracovat v Newyorské burze cenných papírů. Proč by někdo z nich stál o to, aby ještě k tomu bydlel hned vedle? Byla to černá díra kapitalismu.

Takže jsem se tam samozřejmě nastěhoval. Proslavenou newyorskou burzu jsem měl hned za oknem. Podíval jsem se napravo, a tam byla Federal Hall, radnice města New

York, poté první sídlo Kongresu Spojených států po přijetí Ústavy. Byla také místem, kde v roce 1780 proběhla inaugurace George Washingtona, prvního prezidenta Spojených států. V noci se rozsvítila obrovská vlajka, její stín padal přímo do mého bytu. Nádhera.

Zamiloval jsem si všechno, co nějak souviselo s mým bydlením na tom místě. Připadal jsem si jako součást dějin. Jako kdybych prožíval nový začátek. Byl to zvláštní pocit, protože všechno ostatní šlo k čertu. Index S&P500 klesal na nejnižší hodnotu za 20 let, dostal se na magickou hranici 666. Přicházel jsem o víc peněz, než jsem považoval za vůbec možné, a v té době jsem se také rozváděl. Jednou jsem se dopustil toho omylu, že jsem se podíval na stav svého bankovního účtu. Opět jsem pomýšlel na to, že vyskočím z okna, nebo jsem uvažoval, které léky by mě uspaly na tak dlouho, že bych už nikdy nemusel zase myslet na svůj problém.

Potom jsem přišel o práci. Nikdo se se mnou nechtěl bavit, protože jsem prohlašoval, že akcie půjdou nahoru, a všichni si mysleli, že mi přeskočilo. Určitě mi nikdo nechtěl pomoci vydělat nějaké peníze. Zkoušel jsem založit další společnosti, lidé však měli své vlastní starosti a ani moje zdraví, ani má minulost nebyly bez vady (jak později uvidíte, tyto dvě věci jsou pro dosažení úspěchu nezbytné). Byl jsem skleslý na duchu stejně jako ti lidé, a oni byli skleslí na duchu stejně, jako všichni ostatní kolem.

A nešlo jen o to, že ceny akcií spadly tak nízko; to by byla laciná výmluva. Lidstvo přece nepřežilo 200 000 let proto, aby jím otřásl nějaký drobný výkyv kapitalismu.

Pro nás pro všechny to bylo těžkých deset let. Všichni jsme trpěli společenskou traumatickou poruchou. Jako první

krok bylo třeba si přiznat: spadl internet. Došlo k 9/11. Při podnikání – korupce v nebývalé míře. Krach výstavby rodinných domků. Finanční krize. Pomoc v nouzi. Madoff. A tak dál. Bylo to k nevydržení. Společnost zachvátil strach. Takový, že se neodvažovala něco podniknout.

Udělal jsem tedy jediné, co jsem mohl: na začátku března jsem si každé ráno po probuzení koupil sáček čokoládových bonbonů. Malé kousky Hershey čokolády, jaké se rozdávají při Halloweenu. Kolem osmé ráno jsem stál před newyorskou burzou a rozdával je každému, kdo šel dovnitř. Lidé si přitom koukali na nohy jako chodící zombiové, ale vždycky se zastavili, zvedli zrak, čokoládu si vzali a usmáli se.

Čokoláda uvolňuje hormon fenylethylamin, stejný, jaký se uvolňuje, když se zamilujete. Náhle, na krátký okamžik, měl každý z newyorské burzy velmi blízko k tomu, aby se zamiloval; byl méně náchylný k depresi, přinejmenším tedy aspoň ten den. Tím nechci tvrdit, že byste měli pořád jíst čokoládu. Ztloustli byste. Mnohem lepší je prostě se zamilovat.

Ale právě v té době jsme prožívali těžký měsíc/rok/desetiletí a všichni si potřebovali dát pauzu. Všichni potřebovali na začátku pracovního dne kousek čokolády.

Bylo 9. března. Pondělí. Předtím, v pátek, S&P spadl na nejnižší bod za třináct let (a na vůbec nejnižší bod). Než skončil týden, stoupl na téměř pětasedmdesát bodů. Před koncem měsíce to bylo o víc než 125 bodů. A od té doby stoupal.

Nemám v úmyslu nějak se vychloubat. Nemám v úmyslu vykládat něco o tom, jaká je to velká událost, že jsem zachránil globální ekonomiku. Když je to pravda, pak to není vychloubání.

Tohle není třídně nebo komunisticky zabarvený argument. A rovněž nejde o pesimismus nebo optimismus. Více lidí se nyní finančně zajistí oproti dřívějšímu, a to v době, kdy nezaměstnanost nebo „podzaměstnanost“ (kdy lidé sice mají zaměstnání, ale vykonávají práce placené méně, než na kolik jsou zvyklí, protože jsou do značné míry „překvalifikovaní“) dosáhly hranice 20 procent.

Znamená to snad, že my ostatní prostě zemřeme? Samozřejmě že ne. Situace není špatná a není bez vyhlídek na zlepšení. Je to prostě skutečnost. A to je určitě dobrá zpráva. Je to úbytek zavedených institucí, které nám posledních sto nebo dvě stě let lhaly. Je to nová skutečnost, jíž lidé, kteří se budou řídit zásadami uvedenými v této knize – lidé, kteří si začínají klestit svou vlastní cestu–, mohou využít k svému prospěchu.

Lidské bytosti jsou rození průkopníci. Vzestup korporatismu (na rozdíl od kapitalismu) zahnal lidi do pracovních kójí místo do světa, kde by zkoumali, vynalézali a nějak se projevovali. Filozofie éry „volby sebe“ lidi vyzývá, aby nebyli ve vleku dusivých tendencí, které nás ničí. Naopak – vybudujte si svou vlastní výchozí základnu, věřte si a mějte důvěru sami v sebe namísto v náhodně a narychlo ustavený systém, a úspěch si definujte podle svých vlastních měřítek a představ.

Je čas navrátit se k našim kořenům. Je čas nechat se unášet přílivovou vlnou, když příboj naráží na břeh. Vzepřete se mu, a spodní zpětný proud klesajících průměrných výdělků vás stáhne pod vodu a vy se utopíte.

TRVALE DOČASNÉ

Nedávno jsem navštívil investora, který spravuje víc než trilion dolarů. Třeba si myslíte, že trilion dolarů je něco nemožného. Já si to tedy myslel. Ale kdesi je mnohem víc peněz, než jsou lidé ochotni připustit. Rodiny, které po staletí křečkovaly, investovaly a reinvestovaly, je někde ukrývají jako veverka oříšky. A trilion dolarů, o kterém mluvím, patřil jediné rodině.

Seděli jsme vysoko mezi nebetyčnými mrakodrapy vertikálního města New Yorku. Stěny investorovy kanceláře tvořila skleněná okna. Odvedl mě k jednomu z nich. „Co vidíte?“ zeptal se.

Nevím, pomyslel jsem si. Budovy.

„Prázdná poschodí,“ pronesl. „Podívejte se na tamhleto. Nějaká banka. A úplně prázdná.“ Ukázal na jinou budovu. Jeho prsty škrábavě přejížděly po skle jako... nevím... třeba jako to, čím pavouk tká své pavučiny. „A tamhleto je reklamní agentura, právnická nebo účetnická firma. Podívejte se na ty prázdné stoly; bývaly obsazené pracovníky na plný úvazek. Teď jsou prázdné a už nikdy se k nim nikdo neposadí.“

Někdy v té době jsem hovořil s několika výkonnými řediteli a zeptal se bez obalu: „Vyhodili jste někoho z práce jednoduše proto, že jste pro to měli dobrou výmluvu – že už vám k ničemu není?“

Obvyklou odpovědí bylo nervózní zasmání se a: „Jo, máte pravdu!“

Jelikož hospodářská situace byla neustále nejistá, jak mi tvrdili, už nikdy nebudou ty vyhozené lidi přijímat zpátky. Nedávno jsem nastoupil do správní rady personální agentury obstarávající příležitostná krátkodobá, dočasná zaměstnání. Její obrat činil 700 milionů dolarů. Rok předtím činil 400 milionů. K nárůstu došlo v době, kdy ekonomika ustrnula na mrtvém bodě. Nyní naprosto jasně vidím, ve kterých oblastech ekonomiky dochází k přijímání pracovníků na plný úvazek, a ve kterých se projevuje tendence k přijímání více dočasných pracovníků.

Zde máte odpověď: NULOVÉ sektory v ekonomice mají tendenci přijímat více pracovníků na plný úvazek. Všechno se buď redukuje, přistupuje se k outsourcingu z jiných zemí, nebo se najímají dočasní pracovníci. A to se nevztahuje pouze na málo placené dělníky v průmyslu, nýbrž i na manažery střední linie, programátory, účetní, advokáty a dokonce i na vedoucí pracovníky.

Můj přítel investor měl pravdu.

Skutečnost je taková, že firmy už nepotřebují přijímat tolik pracovníků, protože technika dosáhla v podstatě vrcholu, k němuž se dopracovávala od dob kapesních vydání románů science fiction třicátých let. Lidé jsou nahrazováni roboty. (Sen se stal skutečností! Otroctví „v kóji“ konečně skončilo!) Že se něco takového blíží, jsem poznal již před lety. Někdy jsem pracoval v technickém oddělení HBO, právě v době, kdy internet pronikal do všech korporací v Americe. Tehdy mě napadlo, že technická oddělení už nikdo nebude potřebovat. Nejméně jedna třetina programátorů pracovala na programech v síti. Internet je jeden velký síťový protokol. Takže všichni ti lidé můžou dostat vyhazov. Další třetina

programátorů se zabývala softwarem pro uživatelské rozhraní. Člověk brouzdající po internetu si celé uživatelské rozhraní vyřeší sám; všichni tihle lidé tedy můžou jít taky.

Tohle je jen jeden příklad. Ale v každém průmyslovém odvětví technika vytlačila nejen papír („bezpapírová pracoviště“), nýbrž i lidi. Firmy prostě už nepotřebují tolik lidí, aby byly produktivní tak, jak vždycky byly. Směřujeme ke společnosti bez zaměstnanců. Ještě to sem nedorazilo. Ale dorazí, a to je v pořádku.

Již jsme svědky vzniku většího počtu nových firem, které získávají zákazníky a které vyprošťují byznys z monolitů korporací, které zaspaly. Je to nejen pouze otázka peněz; kdyby tomu tak bylo, byla by to nuda. A nejde jen o to, aby někdo byl významným podnikatelem, spisovatelem nebo investorem. Každý přece není podnikatel. A ne každý jím chce být.

Jedná se tu o nové období dějin, kdy se umění, věda, byznys a duch spojí jak navenek, tak vnitřně k tomu, aby usilovaly o skutečné bohatství. Je to období, během něhož myšlenky jsou důležitější než lidé a kdy každý bude muset zvolit sebe, aby dosáhl štěstí, jako jsem to udělal já. Pro tu volbu si budou muset vnitřně vybudovat základy, aby ji dali najevo. A z tohoto vnitřního zdraví vyplyne to ostatní – ať už byznys, umění, zdraví, úspěch.

Příklad: Tucker Max je známý díky svým knihám, kriticky odsuzovaným za údajnou propagaci sexismu a misogynie.

Tituly jeho prvních dvou bestsellerů byly *Snad v pekle čepujou* a *Assholes Finish First* (Debilové budou první). Vyšly miliony exemplářů obou knih.

To ale Maxovi nestačilo. Vydavatelský průmysl si vzal příliš velké sousto. Prohlašuje, že obstaral distribuci, redakci, uvedení na trh, publicitu, a že vyplatil zálohy. Tucker si

uvědomil, že díky pokročilé technice už nic z toho nepotřebuje. Za zlomek nákladů mohl mít redakci, uvedení na trh i publicitu, a jednoduše koupil totéž, za co vydavatelé platili. A protože jeho předcházející knihy byly úspěšné, nepotřeboval, aby mu někdorazil cestu.

Takže založil vlastní vydavatelství, prostě proto, aby publikoval svou další knihu.

Její titul byl *Hilarity Ensues* (Bude veselo); získal tak pro sebe 80 procent výnosu z prodeje namísto 15 procent, která vydavatelství normálně vyplácejí. Zvolil sebe a po zaplacení veškerých nákladů vydělal trojnásobek.

Tento trend se nyní uplatňuje v každém průmyslovém odvětví. Transformoval se hudební průmysl. Umělci, kteří chtějí, aby se o nich hned zpočátku vědělo, jdou na YouTube; potom mohou úplně vynechat velké nahrávací společnosti a jejich hudba se vysílá přímo na iTunes. Později uvedeme příklad hudebníka Alexe Daye.

Spisovatelé jako Tucker Max mohou vypustit pět set let staré odvětví tím, že využijí techniku, aby vydělali zmíněný trojnásobek. Nově zakládané společnosti, pracující s touto technikou, vznikají desetkrát rychleji než v devadesátých letech. A skutečně, doslova bleskovým tempem vytvářejí zisky a dosahují stále vyšších výnosů.

Už nemusíte čekat na bohy korporátní Ameriky, na univerzity, média nebo investory, až sestoupí z výšin a vyvolí si vás k tomu, že vám dopomohou k úspěchu. V každém průmyslovém odvětví prostředník mizí ze scény, čímž dochází k dalšímu narušení zaměstnanosti, výsledkem však je současně vyšší efektivnost a víc možností uplatnění jedinečných myšlenek, které vytvářejí skutečné bohatství. Tyto myšlenky můžete rozvíjet, jednat na jejich základě a zvolit sebe k dosažení úspěchu.

Výchozím bodem pro toto všechno je vypracovat si v sobě perspektivy, které vám v první řadě umožní zvolit sebe. Úspěch sám o sobě vám nepřinese pocit štěstí, protože nic z tohoto všeho nemůžete udělat, pokud nejste zdraví. Není-li zdravé tělo, máte-li kolem sebe lidi, kteří na všem vidí něco špatného, kteří se vzdávají předem a své pocity přenášejí na druhé a vyvolávají ve vás pocit beznaděje, pokud vaše myšlení nepracuje jako dokonale seřízený stroj, pokud jste v sobě nevypěstovali pocit vděčnosti a pokud podlehnete pocitu poraženectví, budete mít méně šancí, že se v nové éře Volby sebe dočkáte úspěchu.

„Tak moment!“ můžete říct. „Tucker Max v knize *Assholes Finish First* píše o všech holkách, se kterými měl sex. Jak můžete tvrdit, že se ve svém životě podílel na všech zmíněných jevech?“

Jednou mě vyvedlo z míry, když velmi dobře známá sebevědomá „vědátorka“ napsala do Tweetu, že jedna z mých knih je sračka. Zeptal jsem se jí, jestli tu knihu vůbec četla. Přiznala, že „nečetla, jen se mi nelíbí její titul“. Napsala o tom na blog. Celý článek.

Zčistajasna mi přišel tenhle e-mail od člověka, který fandil mému blogu a který se domníval, že příliš podléhám negativismu. A měl pravdu. Napsal:

Mám za to, že váš blog o tom, jak vás zpětná vazba negativně ovlivňuje, z větší části není třeba brát smrtelně vážně. Pokud tomu tak není, potom si, prosím, dobře zapamatujte tento kompliment: Od jednoho velmi úspěšného spisovatele jinému spisovateli – váš blog se mi líbí. Jistě, jsou v něm jisté zvláštní, nezvyklé myšlenkové zvraty a stylistické nesrovnalosti, přitom však je naprosto originální, silně podnětný, a to je neuvěřitelně vzácná vlastnost. Je tam tolik toho, co se týká psaní, a tak málo toho, co stojí za hovno – ale váš blog patří k těm, které stojí za hovno.

Sleduji asi 25 blogů v RSS češče, a ten váš k nim patří. Aktivně neinvestuji – vaše rady, týkající se financí, mi jsou naprosto k ničemu.

Prosím, dělejte dál to, co děláte, a nenechte se udolat zbabělým komentářem hloupých ovcí a potížistů. Nás, kdo čteme všechno, co píšete na svém blogu, a čteme to s potěšením, jsou tuny, ale nemáme sklon k tomu, abychom se k tomu tak či onak vyjadřovali, protože jsme normální lidé a žijeme normálním životem. Kdo vlastně píše do Amazonu kritiky? Je příjemné vědět, že jsem zaujal miliony lidí, doslova miliony, ale mé příspěvky do Amazonu by mohly vyvolat dojem, že chci někoho usměrňovat ranou pěstí do zubů. Na internetu a na anonymní zpětné vazbě je blbé to, že obvykle jde o extrémní postoje – buď těch, kdo vás mají rádi víc, než je rozumné, nebo těch, kdo jen házejí jedovatou slinu.

Do hajzlu s takovými lidmi. Děláte vynikající práci, a já ji skutečně oceňuji.

Nerad působím dojem ujetého buddhisty, ale na tomto světě jsou důležité jedině vaše vztahy s těmi, koho milujete, a smysluplné věci, které děláte. Nenávistníci tu nemají místo. Nevěnujte jim vůbec pozornost.

Pod e-mailem byl podpis:

„Tucker Max“

V této nové éře máte na výběr dvě věci: stát se dočasným pracovníkem (není to zase tak úplně *hrozná* volba), nebo se stát umělcem podnikatelem. Rozhodněte se komoditizovat svou práci, nebo se rozhodněte, že budete tvůrcem, novátorem, umělcem, investorem, marketérem a podnikatelem. Píší „a“, nikoli „nebo“, protože nyní musíte být vším, co je uvedeno výše. Ne pouze jedním z toho. Umělec musí být současně i podnikatel. To je hotová věc. Z TOHOHLE si musíte

vybrat. Pracovní kóje se komoditizují. A když se tak stane, kóje se vyprázdní. Viděl jsem to na vlastní oči, když jsem navštívil svého přítele investora a vyhlížel okny jeho kanceláře na prázdné vertikální město New York.

A nyní vidím, jak k tomu dochází každý den. Nedá se to změnit zákony, tištěním peněz nebo změnou hodnot. Nyní je to již historie. Svět se už změnil a všechny kostky zapadají na své místo.

Na kterou stranu se postavíte?

4

A POTOM SE VŠICHNI DALI DO SMÍCHU

Když mi bylo dvanáct, na letním táboře se mi zalíbila jedna dívka. Když se vám líbí nějaká dívka, je třeba dodržovat určitá důležitá pravidla chování. Nemůžete jí rovnou říct, že se vám líbí. Musíte to říct své kamarádce, ta to řekne své kamarádce a ta to řekne té dívce. Potom přijde odezva. Začal jsem ten plán uskutečňovat.

Později, v „Malířském kroužku“, nebo kdovíjak se tomu říkalo – vzpomínám si, že jsem měl barvou zapatlané ruce, obličej a šaty –, ke mně ona dívka přiběhla a prohlásila: „S tebou bych nešla na rande ani za sto let!“

Všechny ostatní děti se daly do smíchu. Vedoucí kroužku se je pokoušela utišit. „Nebuďte na něj oškliví!“ napomínala je. Nikdo ji samozřejmě neposlechl.

Celý umazaný od barvy jsem se díval, jak dívka utíká ven ze stodoly (kde jinde by malířský kroužek mohl být?), všude kolem zápach stodoly, smích... Jediný z pěti smyslu, který se mi v té chvíli jako laserem nevryl do mozkové kůry, byla chuť – a díky bohu za to, protože bych nejspíš začal zvracet.

Byl jsem odmítnut.

Vzpomínám si, že mě napadlo: sto let zase není tak dlouhá doba. Líbím se jí přinejmenším natolik, že by mě vzala na vědomí aspoň za těch sto let.

Odmítnutí – a strach z odmítnutí – je nejtěžší překážka, před kterou stojíme, máme-li zvolit sebe. O tom, kolikrát a kdy jsme byli odmítnuti, můžeme nalézt celé knihy. Odmítají nás milenky, přátelé, rodina, vláda, korporátní svět, investoři, partneři, zaměstnanci, publicisté a tak dál, a tak dál.

- ▶ **Zkuste tohle:** Na vteřinku si vybavte, kdy jste byli desetkrát odmítnuti. Odmítnuti, když jste se ucházeli o zaměstnání? Byla odmítnuta vaše kniha? Odmítla vás vaše dívka nebo vás odmítl váš chlapec? Dejte dohromady deset takových případů. Potom se zamyslete na tímto: Jak snadno byste napočítali sto takových případů? Já bych jich pravděpodobně napočítal tisíc.

Ale co když se nikdy o nic nepokusíte? Co když se ze strachu z odmítnutí bojíte o něco se třeba i pokusit?

Tohle chápu. Sám jsem byl odmítnut tolikrát, že ani nemám chuť pamatovat si to, a to tak malou chuť, že některé dny se zdá, že co je moc, to je moc. I když se přemůžete a pokusíte se o něco každý den, nějakého odmítnutí se vám vždycky dostane (ať už si to zasloužíte nebo ne): přijde vám nenávistná pošta; jste odmítnuti tam, kde byste mohli mít příležitosti (i když jste přijatelní jinde); narazíte na lidi, kteří vám nerozumějí, které vyvedete z klidu, které rozzlobíte, kteří neocení, co jste pro ně udělali.

Lidi, kteří vás odmítají, můžete nenávidět. Nesmíte ale dovolit, aby nad vámi získali navrch. Rovněž však nesmíte zbožňovat ty, kdo vás milují. Každý jedná ve svém vlastním zájmu.

Potřebujete postavit dům, ve kterém budete žít. Takový dům postavíte jedinečně na pevných základech – tím, že si budujete tělesné, citové, mentální, duševní a duchovní zdraví.

Zde nejde o nějaký new-age, o samospasitelný žargon. „Buďte k lidem laskaví, a všechno bude dobré.“ V této knize se píše o tom, jak dosáhnout úspěchu pro *sebe*, a toto jsou základní složky: Výraz *finanční svoboda* se skládá ze slova *finanční*, obsahuje však i slovo *svoboda*: znamená svobodu vyhledávat všechno krásné, co nás obklopuje. Svobodu pomoci sám sobě, abychom mohli pomoci ostatním. Svobodu žít takovým životem, jaký jsme si zvolili, namísto toho, abychom žili životem, který pro nás zvolil někdo jiný.

Tato kniha vám pomůže postavit dům, v němž sídlí vaše svoboda. Vězte však, že ten dům nevychází z minulosti. Nemůžete jej postavit na místě, kde se právě nacházíte. Je *někde jinde*.

Od svého počátku lidstvo hledalo a nacházelo hranice. Tvrzení, že jsme se jako civilizace vyvinuli do té míry, že můžeme počítat s tím, že budeme žít v bezpečí, je mýtus. Jedině bezpečné je znovu a znovu se o něco pokoušet. Jít za tím, být odmítnut, pokus opakovat, vyvinout úsilí, chovat přání. Chybí-li odmítnutí, chybí i hranice, chybí vašeň, chybí kouzlo objevování.

Způsob jak reagovat na odmítnutí je kombinací několika faktorů. Nejde jen o to, jak jsme duševně zdraví, nebo jak zdraví jsme psychicky a emočně. Existuje úsloví: „Čas zahojí všechny rány.“ To je pravda. Ale my si můžeme do jisté míry stanovit, kolik času si zahojení vyžádá. U každého si vyžádá různě dlouhou dobu, podle toho, kolika faktorům dovolíme, aby na nás působily.

S těmito faktory se v této knize budeme opakovaně setkávat, až budu podrobněji popisovat jev, o kterém je zmínka

v mých dřívějších knihách – „Denní praxe“ – a kde budeme analyzovat příběhy mnoha ostatních, kteří zvolili sebe. Udělali to nikoli proto, že si to přáli, často spíš proto, že museli.

U osob, u kterých se projevuje vysoký stupeň obav – až fobie – z odmítnutí, byla zjištěna nižší hladina hormonu oxytocinu. Při narození mají jedinci rozdílnou hladinu tohoto hormonu i hormonů ostatních, které se podílejí na modulaci reakcí na různé vnější podněty mající souvislost s obavami ze sociální situace, počínaje finančními otázkami až po vnímání štěstí nebo ztráty.

Hladinu oxytocinu lze zvýšit tím, co jíme, tím, jak cvičíme mysl, jaké jsou naše mezilidské vztahy. Oxytocin dokonce hraje jistou úlohu v tom, jak v sobě pěstujeme vztah ke kladným a záporným událostem, které nás během života potkávají.

Hlavním aspektem tu není tvrzení, že náš život ovládají chemické látky. Zcela naopak – abychom vedli smysluplný a účelný život, potřebujeme správně fungující tělo, zdravý mozek, dobře fungující společenský život, schopnost dostávat neotřelé nápady a k tomu pevně zažitě vědomí, že některé věci prostě nemůžeme ovlivňovat. Například v roce 2002 jsem nemohl nikoho nutit, aby mi dal milion dolarů. Právě tak jsem tehdy ve dvanácti letech nemohl donutit onu dívku, abych se jí líbil.

A upnout se na věci, které nemůžeme ovlivnit, je zbytečné. Vyřadíme se tím ze hry. A my se musíme snažit udržet se ve hře.

Terapeuti by mohli namítnout, že máme analyzovat minulost, abychom zjistili, kde pramení naše nynější negativistické myšlení. Možná vás v mládí odmítl některý z rodičů, a vy jste nyní na odmítnutí zvlášť citliví.